

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

21 päivänä marraskuuta 2018*

Ennakkoratkaisupyyntö – Itsenäiset kauppaedustajat – Direktiivi 86/653/ETY – 1 artiklan 2 kohta –
Käsite ”kauppaedustaja” – Itsenäinen välittäjä, joka harjoittaa toimintaansa päämiehen yrityksessä –
Muiden kuin tavaroiden myynnistä tai ostosta neuvottelemiseen päämiehen puolesta liittyvien
tehtävien hoitaminen

Asiassa C-452/17,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka tribunal de commerce de Liège (Liègen kauppatuomioistuin, Belgia) on esittänyt 20.7.2017 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.7.2017, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Zako SPRL

vastaan

Sanidel SA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: seitsemännen jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz, joka hoitaa neljännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit K. Jürimäe (esittelevä tuomari), C. Lycourgos, E. Juhász ja C. Vajda,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Giacobbo-Peyronnel,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 17.5.2018 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Sanidel SA, edustajanaan H. Deckers, avocat,
- Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze, M. Hellmann ja E. Lankenau,
- Italian hallitus, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan P. Garofoli, avvocato dello Stato,
- Euroopan komissio, asiamiehinään J. Hottiaux ja L. Malferrari,

kuultuaan julkisasiamiehen 25.7.2018 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee jäsenvaltioiden itsenäisiä kauppaedustajia koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta 18.12.1986 annetun neuvoston direktiivin 86/653/ETY (EYVL 1986, L 382, s. 17) 1 artiklan 2 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Zako SPRL ja Sanidel SA ja joka koskee palkkioiden ja provisioiden maksamista kyseisten yhtiöiden välisen sopimuksen päättymisen jälkeen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Direktiivin 86/653 johdanto-osan toisessa ja kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”kaupallista edustusta koskevien kansallisten säännösten erot vaikuttavat oleellisesti kilpailun edellytyksiin ja kyseisen toiminnan harjoittamiseen [Euroopan unionissa] ja ovat haitallisia sekä kauppaedustajan oikeussuojalle suhteessa tämän päämieheen että kaupallisten sopimusten varmuudelle; lisäksi nämä erot haittaavat oleellisesti edustus sopimusten tekemistä ja toimintaa, jos päämies ja kauppaedustaja ovat eri jäsenvaltioista,
jäsenvaltioiden välistä tavarakauppaa tulisi harjoittaa yhtenäismarkkinoille ominaisin ehdoin, mikä edellyttää jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämistä yhteismarkkinoiden asianmukaisen toiminnan kannalta välttämättömässä laajuudessa; lainvalintasäännöt eivät kauppaedustuksen osalta poista edellä tarkoitettuja ristiriitaisuuksia edes siinä tapauksessa, että ne olisivat yhdenmukaisia, joten ehdotettu yhdenmukaistaminen on tarpeen lainvalintasäännöistä huolimatta”.
- 4 Kyseisen direktiivin 1 artiklassa säädetään seuraavaa:
”1. Tässä direktiivissä säädettyjä yhdenmukaistamistoimenpiteitä sovelletaan niihin jäsenvaltioiden lakeihin, asetuksiin ja hallinnollisiin määräyksiin, jotka koskevat kauppaedustajan ja tämän päämiehen välistä suhdetta.
2. Tässä direktiivissä ’kauppaedustajalla’ tarkoitetaan itsenäistä välittäjää, jolla on pysyvä valtuutus neuvotella tavaroiden myynnistä ja ostosta toisen henkilön puolesta, jäljempänä ’päämies’, tai neuvotella ja tehdä sopimuksia tällaisista liiketoimista päämiehen nimissä ja lukuun.
3. Kauppaedustajana ei tässä direktiivissä pidetä:
– sitä, jolla on asemansa nojalla kelpoisuus tehdä sitoumuksia yhtiön tai yhdistyksen puolesta;
– yhtiömiestä, jolla on lain nojalla oikeus tehdä toisia yhtiömiehiä velvoittavia sitoumuksia;
– konkurssipesän väliaikaista pesähoitajaa, uskottua miestä tai toimitsijamiestä.”
- 5 Mainitun direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:
”1. Tätä direktiiviä ei sovelleta:
– kauppaedustajiin, jotka eivät saa palkkiota toiminnastaan;

- kauppaedustajiin, jotka toimivat tavarapörsseissä tai raaka-ainemarkkinoilla; eikä
- Yhdistyneen kuningaskunnan vuonna 1979 annetun 'Crown Agents Act' -nimisen lain nojalla perustettuun 'Crown Agents for Overseas Governments and Administrations' -nimiseen laitokseen tai sen tytäryhtiöön.

2. Jäsenvaltio voi säätää, että direktiiviä ei sovelleta siihen, jonka toimintaa kauppaedustajana pidetään kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan sivutoimena.”

6 Saman direktiivin 3 artiklan sanamuoto on seuraava:

”1. Kauppaedustajan tulee tehtävänsä hoitaessaan huolehtia päämiehen edusta ja toimia velvollisuudentuntoisesti ja rehellisesti.

2. Kauppaedustajan tulee erityisesti:

- a) pyrkiä sopivalla tavalla neuvottelemaan ja tarvittaessa päättää liiketoimista, jotka on annettu hänen tehtäväkseen;
- b) antaa päämiehelle kaikki hallussaan olevat tarpeelliset tiedot;
- c) noudattaa päämiehen antamia kohtuullisia ohjeita.”

Belgian oikeus

7 Direktiivi 86/653 on saatettu osaksi Belgian oikeutta kauppaedustus sopimuksista 13.4.1995 annetulla lailla (Moniteur belge, 2.6.1995, s. 15621; jäljempänä vuoden 1995 laki). Vuoden 1995 lain, joka oli voimassa pääasiassa kyseessä olevalla ajanjaksolla, 1 §:n mukaan kauppaedustus sopimus on

”sopimus, jolla toinen sopijapuoli, päämies, antaa toiselle sopijapuolelle, kauppaedustajalle, pysyvän valtuutuksen korvausta vastaan neuvotella liiketoimista ja mahdollisesti tehdä sopimuksia niistä päämiehen nimissä ja lukuun ilman, että kauppaedustaja toimii päämiehen alaisuudessa. Kauppaedustaja järjestää toimintansa haluamallaan tavalla ja päättää vapaasti ajankäytöstään”.

8 Vuoden 1995 lain 26 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”Oikeus nostaa kauppaedustajasopimukseen perustuva kanne vanhenee vuoden kuluttua sopimuksen päättymisestä tai viisi vuotta sen tapahtuman jälkeen, joka on antanut aiheen kanteeseen, ilman, että viimeksi mainittu määräaika voi ylittää vuodella sopimuksen päättymisajankohdan.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 9 Zakolla, jonka yhtiöjärjestyksen mukaiseen toimintaan kuuluu muun muassa kalusteiden, koneiden, laitteistojen, tietoteknisten laitteiden ja kodinkoneiden osto ja myynti, oli vuoden 2007 lopulta lähtien suullinen sopimus Sanidelin, joka harjoittaa saniteettituotteiden ja valmiskeittiöiden kauppaa, kanssa. Zakon toiminnanharjoittaja vastasi kyseisestä ajankohdasta lähtien Sanidelin valmiskeittiöalan toiminnasta.
- 10 Sanidel ilmoitti Zakolle 30.10.2012 päättävänsä sopimussuhteen ilman korvauksia tai irtisanomisaikaa.

- 11 Zako vaati Sanideliä maksamaan sille vuoden 1995 lain perusteella korvaukset irtisanomisajan noudattamatta jättämisestä ja sen syrjäyttämisestä sekä kaksi laskua ja provisioita. Sanidel kieltäytyi maksamasta perusteenaan se, ettei sen ja Zakon välinen sopimussuhde ollut kauppaedustussopimus vaan urakkasopimus.
- 12 Zakon toiminnanharjoittaja vaati Sanidelin velvoittamista maksamaan korvaukset ja maksamatta olevat provisiot tribunal du travail de Marche-en-Famennessa (Marche-en-Famennen työoikeudellisten asioiden alioikeus, Belgia) nostamallaan kanteella. Kyseinen tuomioistuin totesi 21.2.2014 antamallaan tuomiolla, että kanne voidaan ottaa tutkittavaksi mutta se on perusteeton sen vuoksi, ettei osapuolten välinen sopimus ole ”kauppaedustussopimus” vaan ”urakkasopimus”. Cour du travail de Liège (Liègen työoikeudellisten asioiden ylioikeus, Belgia) vahvisti kyseisen tuomion 9.9.2015 antamallaan tuomiolla.
- 13 Zako on tämän jälkeen nostanut kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa ja vetoaa tällä kertaa kanteensa tueksi siihen, että kyseessä oli urakkasopimus. Sanidel puolestaan väittää kyseisessä tuomioistuimessa, että osapuolten välistä sopimusta on pidettävä ”kauppaedustussopimuksena”, jolloin Zakon kanne on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että se on nostettu kansallisessa oikeudessa säädetyn määräjän päättymisen jälkeen.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen luokittelemisesta. Se esittää, että Zakon Sanidelin lukuun suorittamiin eri tehtäviin kuuluivat tuotteiden ja toimittajien valinta, myyntipolitiikan valinta, asiakkaiden vastaanotto, keittiösuunnitelmien toteutus, kustannusarvioiden laadinta, hintaneuvottelut, tilausten allekirjoitus, paikalla tehtävät mittaukset, riitojen ratkaisu, osaston henkilöstöhallinto (sihteerit, myyjät ja asentajat), internetmyyntiä koskevan sivuston laadinta ja ylläpito, jälleenmyyjien, rakennuttajien, kiinteistövälittäjien ja yritysten harjoittaman myyntitoiminnan kehittäminen sekä alihankintasopimusten neuvottelu ja viimeistely Sanidelin lukuun. Zako sai kuukausittaisena kiinteämääräisenä korvauksena 5 500 euroa, matkakulut kattavan korvauksen ja vuosittaisen provision, jonka määrä oli pääasiassa kyseessä olevalla ajanjaksolla 5 197,53–30 574,19 euroa. Zakon edustajalla oli Sanidelin toimitiloissa pysyvä työtila sekä suora puhelinlinja ja sähköpostiosoite. On riidatonta, että kyseinen edustaja hoiti tehtävänsä täysin itsenäisesti.
- 15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa kuitenkin, että sopimukset neuvoteltiin ja tehtiin yksinomaan Sanidelin toimitiloissa. Lisäksi kyseinen tuomioistuin esittää, että Zako vastasi muista kuin sopimuksista neuvottelemiseen ja niiden tekemiseen Sanidelin lukuun liittyvistä tehtävistä ja näihin tehtäviin kuuluivat valmiskeittiöosaston henkilöstöhallinto, yhteydenpito tavarantoimittajiin ja kaikkiin elinkeinonharjoittajiin – ei pelkästään asiakkaisiin – sekä keittiöitä koskevien suunnitelmien, hinta-arvioiden ja mittausten laatiminen pelkän tilausasiakirjojen laatimisen lisäksi.
- 16 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää tältä osin, että yhtäältä tehtävät, jotka liittyivät tavaroiden myynnistä tai ostosta neuvottelemiseen päämiehen puolesta sekä tällaisista liiketoimista neuvottelemiseen ja sopimusten tekemiseen tällaisista liiketoimista päämiehen nimissä ja lukuun, ja toisaalta muut tähän toimintaan liittymättömät tehtävät olivat yhtä merkityksellisiä. Se esittää, että Zakon saamat palkkiot ja provisiot laskettiin kaikkien suoritusten perusteella erottelematta näitä kahdentyyppisiä toimintoja toisistaan.
- 17 Tässä tilanteessa tribunal de commerce de Liège (Liègen kauppatuomioistuin, Belgia) on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 86/653] 1 artiklan 2 kohdan tulkittava edellyttävän, että kauppaedustaja hankkii asiakkaita tai tavarantoimittajia ja käy niiden luona päämiehen yrityksen ulkopuolella?

- 2) Onko [direktiivin N:o 86/653] 1 artiklan 2 kohdan tulkittava edellyttävän, ettei kauppaedustaja voi hoitaa muita kuin niitä tehtäviä, jotka liittyvät tavaroiden myynnistä tai ostosta neuvottelemiseen päämiehen puolesta ja sopimuksista neuvottelemiseen ja niiden tekemiseen tällaisista liiketoimista päämiehen nimissä ja lukuun?
- 3) Jos toiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko [direktiivin N:o 86/653] 1 artiklan 2 kohdan tulkittava edellyttävän, että kauppaedustaja voi hoitaa vain sivutoimisesti muita kuin niitä tehtäviä, jotka liittyvät tavaroiden myynnistä tai ostosta neuvottelemiseen päämiehen puolesta ja sopimuksista neuvottelemiseen ja niiden tekemiseen tällaisista liiketoimista päämiehen nimissä ja lukuun?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Alustavat huomautukset

- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien pohtii sitä, miten pääasiassa kyseessä oleva sopimus on luokiteltava kansallisessa oikeudessa, ja erityisesti sitä, kuuluuko kyseinen sopimus kansallisessa oikeudessa tarkoitettuna kauppaedustussopimuksen käsitteen vai urakkasopimuksen käsitteen piiriin.
- 19 Tässä yhteydessä on mainittava, että ainoastaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on lausua tällaisesta luokittelusta pääasian tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen valossa. Unionin tuomioistuimella on kuitenkin toimivalta tulkita direktiivin 86/653 merkityksellisiä säännöksiä – tässä tapauksessa sen 1 artiklan 2 kohtaa – ja esittää kyseiselle tuomioistuimelle hyödyllisiä seikkoja, joiden perusteella tämä voi luokitella mainitun sopimuksen kyseisen direktiivin valossa.

Ensimmäinen kysymys

- 20 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään olennaisilta osin sitä, onko direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se, että henkilö, jolla on pysyvä valtuutus neuvotella tavaroiden myynnistä ja ostosta toisen henkilön puolesta tai neuvotella ja tehdä sopimuksia tällaisista liiketoimista tämän nimissä ja lukuun, harjoittaa toimintaansa kyseisen henkilön toimitiloissa, on esteenä sille, että häntä voidaan pitää kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna kauppaedustajana.
- 21 Tässä yhteydessä on mainittava, että direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohdassa todetaan, että kyseisessä direktiivissä kauppaedustajalla tarkoitetaan ”itsenäistä välittäjää, jolla on pysyvä valtuutus neuvotella tavaroiden myynnistä ja ostosta toisen henkilön puolesta, jäljempänä ’päämies’, tai neuvotella ja tehdä sopimuksia tällaisista liiketoimista päämiehen nimissä ja lukuun”.
- 22 Aluksi on mainittava asianosaisten ja unionin tuomioistuimelle huomautuksia esittäneiden muiden osapuolten tavoin, ettei kyseisessä säännöksessä tai missään muussakaan kyseisen direktiivin säännöksessä nimenomaisesti aseteta kauppaedustajaksi luokittelamisen edellytykseksi sitä, että kyseinen henkilö harjoittaa liiketoimintaansa päämiehen toimitilojen ulkopuolella.
- 23 Direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohdassa nimittäin ilmaistaan kolme välttämätöntä ja riittävää edellytystä sille, että henkilöä voidaan pitää kauppaedustajana. Ensimmäiseksi henkilön on oltava itsenäinen välittäjä. Toiseksi henkilöllä on oltava pysyvä sopimussuhde päämieheen. Kolmanneksi henkilön on harjoitettava toimintaa, jossa neuvotellaan tavaroiden myynnistä ja ostosta päämiehen puolesta tai neuvotellaan ja tehdään sopimuksia tällaisista liiketoimista päämiehen nimissä ja lukuun.

- 24 Niinpä on riittävää, että henkilö täyttää nämä kolme edellytystä, jotta hänet voitaisiin luokitella direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi kauppaedustajaksi, riippumatta olosuhteista, joissa hän harjoittaa toimintaansa, kunhan kyseisen direktiivin 1 artiklan 3 kohdassa ja 2 artiklassa säädetyt poikkeukset eivät koske häntä.
- 25 Toiseksi on mainittava, että kyseisen direktiivin tavoitteena on kauppaedustusopimuksen osapuolten välisiä oikeudellisia suhteita koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistaminen (tuomio 3.12.2015, Quenon K., C-338/14, EU:C:2015:795, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 26 Kuten direktiivin johdanto-osan toisesta ja kolmannelta perustelukappaleesta ilmenee, direktiivin tarkoituksena on suojella kauppaedustajaa suhteessa tämän päämieheen, edistää liikesuhteiden varmuutta ja helpottaa jäsenvaltioiden välistä tavarakauppaa lähentämällä näiden kaupallista edustusta koskevia oikeusjärjestelmiä (tuomio 3.12.2015, Quenon K., C-338/14, EU:C:2015:795, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Kuten julkisasiamies esittää ratkaisuehdotuksensa 23 kohdassa, tällaisen suojan ulottuvuutta rajoitetaan ja direktiivin 86/653 tavoitteen saavuttamista vaikeutetaan, jos kauppaedustajaksi luokittelemiselle ja siten kyseisen direktiivin sovellettavuudelle asetetaan toiminnan harjoittamisolosuhteisiin liittyvien edellytysten kaltaisia lisäedellytyksiä, joista ei säädetä direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa.
- 28 Tässä yhteydessä on mainittava, että koska mainitun direktiivin missään säännöksessä ei edellytetä, että kauppaedustaja harjoittaa toimintaansa matkustamalla eri paikkoihin tai päämiehen toimitilojen ulkopuolella, on todettava, että samalla direktiivillä annettavan suojan on ulotuttava myös henkilöihin, jotka pääasian tilanteen tavoin harjoittavat toimintaansa kyseisissä toimitiloissa (ks. analogisesti tuomio 30.4.1998, Bellone, C-215/97, EU:C:1998:189, 13 kohta).
- 29 Tällainen tulkinta on sitäkin välttämättömämpi, koska – kuten julkisasiamies esittää ratkaisuehdotuksensa 25 kohdassa – vastakkaisen direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohdan tulkinnan seurauksena kyseisen suojan ulkopuolelle jäisivät henkilöt, jotka hoitavat nykyaikaisen teknologian avulla tehtäviä, jotka voidaan rinnastaa tehtäviin, joita liikkuvat kauppaedustajat hoitavat matkustamalla paikasta toiseen, muun muassa asiakkaiden hankintaa ja suoramyyntiä.
- 30 On kuitenkin mainittava, ettei direktiivin 86/653 soveltamisalaa voida laajentaa kattamaan sellaisetkin henkilöt, jotka eivät täytä edellä 23 kohdassa mainittuja edellytyksiä, jotka henkilön on täytettävä, jotta hänet voitaisiin luokitella kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuksi kauppaedustajaksi.
- 31 Pääasian kaltaisessa tilanteessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on näin ollen tutkia kaikkien kyseessä oleville sopimussuhteille ominaisten seikkojen konkreettisen arvioinnin yhteydessä, täytyvätkö kyseiset edellytykset.
- 32 Arvioinnissa on otettava huomioon, että vaikka edustajan toiminnan harjoittaminen päämiehen toimitiloissa ei voi yksinään olla peruste sille, että mainittu edustaja jätetään direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna kauppaedustajan käsitteen ulkopuolelle, tämän seikan ei kuitenkaan pidä vaikuttaa kyseisen edustajan riippumattomuuteen päämiehestä. Kuten julkisasiamies esittää ratkaisuehdotuksensa 34 kohdassa, kauppaedustajan itsenäisyys voidaan kyseenalaistaa paitsi päämiehen ohjeiden noudattamisen, myös välittäjän tehtävien hoitamista koskevien muiden yksityiskohtaisten sääntöjen perusteella.
- 33 Yhtäältä on näin ollen niin, että koska edustaja on päämiehen toimitiloissa työskentelemisen vuoksi tämän lähietäisyydellä, hän saattaa joutua noudattamaan päämiehen ohjeita. Toisaalta on katsottava, että koska mainitulla edustajalla on tällaiseen työskentelypaikkaan liittyvät aineelliset edut, kuten työtilan käyttöoikeus tai mahdollisuus käyttää henkilöstölle tarkoitettuja tiloja ja välineitä, ei voida sulkea pois sitä, että hän on todellisuudessa tilanteessa, joka estää häntä harjoittamasta toimintaansa itsenäisesti sekä kyseisen toiminnan järjestämisen että siihen liittyvien taloudellisten riskien kannalta.

Viimeksi mainittujen osalta on nimittäin korostettava, että tällaiset edut voivat pienentää kyseisen edustajan toimintakustannuksia ja siten vähentää hänen toimintansa harjoittamiseen liittyvää taloudellista riskiä, jos tällaista kustannusten vähenemistä ei oteta huomioon päämiehen edustajalle maksamien provisioiden suuruudessa.

- 34 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin korostaa, että Zakolla oli Sanidelin toimitiloissa pysyvä työtila sekä suora puhelinlinja ja sähköpostiosoite. Kyseinen tuomioistuin mainitsee lisäksi olevan riidatonta, että kyseinen edustaja toimi täysin itsenäisesti ja hoiti tehtävänsä täysin riippumattomana muun muassa asiakkaista, tavarantoimittajista ja elinkeinonharjoittajista.
- 35 Tässä tilanteessa on katsottava, että ellei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen selvityksissä muuta ilmene, siitä, että Zako harjoitti toimintaansa Sanidelin toimitiloissa, ei ilmeisesti seurannut sitä, että Zako olisi menettänyt itsenäisyytensä.
- 36 Ensimmäiseen kysymykseen on edellä esitetyn perusteella vastattava, että direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei se, että henkilö, jolla on pysyvä valtuutus neuvotella tavaroiden myynnistä ja ostosta toisen henkilön puolesta tai neuvotella ja tehdä sopimuksia tällaisista liiketoimista tämän nimissä ja lukuun, harjoittaa toimintaansa kyseisen toisen henkilön toimitiloissa, ole esteenä sille, että häntä pidetään kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna kauppaedustajana, jos kyseinen seikka ei estä häntä harjoittamasta toimintaansa itsenäisesti, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.

Toinen ja kolmas kysymys

- 37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ja kolmannella kysymyksellään, jotka on syytä tutkia yhdessä, olennaisilta osin sitä, onko direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohtaa tulkittava siten, että se, että henkilö harjoittaa paitsi toimintaa, jossa neuvotellaan tavaroiden myynnistä ja ostosta toisen henkilön puolesta tai neuvotellaan ja tehdään sopimuksia tällaisista liiketoimista tämän nimissä ja lukuun, saman henkilön puolesta myös toisenlaista toimintaa, joka ei kuitenkaan ole toissijaista ensimmäisenä mainittuun toimintaan nähden, on esteenä sille, että häntä voidaan pitää kyseisessä direktiivissä tarkoitettuna kauppaedustajana.
- 38 Aluksi on todettava, ettei kyseisen säännöksen sanamuodosta – sellaisena kuin se palautetaan mieliin edellä 21 kohdassa – ilmene, ettei henkilöä, joka hoitaa myös muita kuin mainitussa säännöksessä nimenomaisesti mainittuja tehtäviä, voitaisi pitää samassa säännöksessä tarkoitettuna kauppaedustajana.
- 39 Tässä tilanteessa on otettava huomioon direktiivin 86/653 systematiikka ja tavoite sen ratkaisemiseksi, onko kyseinen direktiivi esteenä sille, että kauppaedustaja hoitaa myös muita kuin kyseisen direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa nimenomaisesti mainittuja tehtäviä.
- 40 Ensimmäiseksi on mainittava, että direktiivin 86/653 1 artiklan 3 kohdassa ja 2 artiklassa säädetään tietyistä tarkasti määritellyistä poikkeuksista sekä kauppaedustajan käsitteeseen että kyseisen direktiivin soveltamisalaan. Mainitun direktiivin 2 artiklan 2 kohtaa lukuun ottamatta mikään muu säännös ei kuitenkaan koske tilannetta, jossa kauppaedustaja hoitaa päämiehen puolesta muita kuin saman direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä.
- 41 Direktiivin 86/653 2 artiklan 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille valta säätää, että kyseistä direktiiviä ei sovelleta henkilöihin, joiden toimintaa kauppaedustajana pidetään kyseisten jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaan sivutoimena.

- 42 Kuten julkisasiamies esittää ratkaisuehdotuksensa 49–51 kohdassa, mainittu direktiivi ei ole lähtökohtaisesti esteenä sille, että kauppaedustajan toimintaan yhdistetään muunlaista toimintaa, ja näin on silloinkin, kun kyseinen henkilö harjoittaa ensin mainittua toimintaa vain sivutoimisesti tai kun mainittu toiminta on pääasian tilanteen tavoin yhtä merkittävää kuin muut hänen hoitamansa tehtävät, sillä saman direktiivin missään muussa säännöksessä ei suljeta pois tällaista yhdistämistä.
- 43 Lukuun ottamatta sitä mahdollisuutta, että jäsenvaltio on direktiivin 86/653 2 artiklan 2 kohdan perusteella päättänyt jättää kyseisen direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle henkilöt, jotka harjoittavat kauppaedustajan toimintaa sivutoimisesti – mistä ei näyttäisi olevan kysymys pääasiassa –, tällaista kauppaedustajan toimintaa harjoittavien henkilöiden on näin ollen katsottava kuuluvan kyseiseen soveltamisalaan, vaikka kauppaedustajan toiminta yhdistettäisiin muunlaiseen toimintaan.
- 44 Toiseksi direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohdan tulkitseminen siten, että soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät henkilöt, jotka yhdistävät kauppaedustajan toimintaansa muunlaista toimintaa, olisi vastoin edellä 26 kohdassa mainittua kyseisen direktiivin tavoitetta, joka on kauppaedustajan suojaaminen sopimussuhteessa päämieheen.
- 45 Tässä yhteydessä on yhtäältä todettava, ettei kauppaedustajaa voida jättää kyseisen suojan ulkopuolelle sillä perusteella, että hänen ja päämiehen välisessä sopimuksessa sovitaan myös muista kuin kauppaedustajan toimintaan liittyvien tehtävien hoitamisesta. Päinvastainen tulkinta nimittäin mahdollistaisi sen, että päämies välttyy noudattamasta direktiivin 86/653 pakottavia säännöksiä ja erityisesti säännöstä, joka koskee päämiehen velvoitteita kauppaedustajaa kohtaan, sisällyttämällä sopimukseen myös muita kuin kauppaedustajan toimintaan liittyviä tehtäviä.
- 46 Toisaalta direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen kauppaedustajan tehtävien, joita ovat neuvottelemisen tavaroiden myynnistä ja ostosta tai neuvottelemisen ja sopimusten tekeminen tällaisista liiketoimista päämiehen nimissä ja lukuun, hoitamiseen voi kyseessä olevan toimialan erityispiirteiden mukaisesti liittyä sellaisia kauppaedustajan suorituksia, jotka eivät suppeasti tarkasteltuna ole sopimuksista neuvottelemista ja niiden tekemistä päämiehen puolesta mutta jotka liittyvät niihin.
- 47 Niinpä sellainen direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohdan tulkinta, jonka mukaan kauppaedustajana ei voida pitää henkilöitä, jotka yhdistävät kauppaedustajan toimintaan yhden tai useita muunlaisia toimintoja, voisi todellisuudessa johtaa siihen, että kyseisen säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle jäisi suuri määrä henkilöitä, jolloin kyseinen direktiivi menettäisi osan tehokkaasta vaikutuksestaan.
- 48 Niinpä on katsottava, ettei direktiivi 86/653 ole lähtökohtaisesti esteenä sille, että kyseisessä säännöksessä tarkoitettu kauppaedustaja hoitaa päämiehen puolesta myös muita kuin direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohdassa nimenomaisesti mainittuja tehtäviä.
- 49 Edellä 23 kohdassa mainittujen edellytysten osalta on kuitenkin täsmennettävä, ettei se, että sama henkilö yhdistää kauppaedustajan toimintaan muunlaista toimintaa, saa vaikuttaa hänen asemaansa itsenäisenä välittäjänä.
- 50 Niinpä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on nyt käsiteltävässä asiassa tutkia, seurasiko siitä, että pääasian kantaja harjoitti kauppaedustustoimintansa lisäksi saman henkilön puolesta myös muuta yhtä merkittävää toimintaa – kun otetaan huomioon kaikki yksittäistapaukseen liittyvät seikat, kuten hoidettujen tehtävien luonne, niiden hoitamistavat, näiden tehtävien osuus kyseisen henkilön kaikesta toiminnasta, palkkion määräytymisperusteet tai vielä aiheutuneen taloudellisen riskin todellisuus –, ettei hän voinut harjoittaa kauppaedustajan toimintaansa itsenäisesti.
- 51 Toiseen ja kolmanteen kysymykseen on edellä esitetyn valossa vastattava, että direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei se, että henkilö harjoittaa paitsi toimintaa, jossa neuvotellaan tavaroiden myynnistä ja ostosta toisen henkilön puolesta tai neuvotellaan ja tehdään

sopimuksia tällaisista liiketoimista tämän nimissä ja lukuun, saman henkilön puolesta myös toisenlaista toimintaa, joka ei kuitenkaan ole toissijaista ensimmäisenä mainittuun toimintaan nähden, ole esteenä sille, että häntä voidaan pitää kyseisessä direktiivissä tarkoitettuna kauppaedustajana, jos kyseinen seikka ei estä häntä harjoittamasta ensin mainittua toimintaansa itsenäisesti, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.

Oikeudenkäyntikulut

- 52 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Jäsenvaltioiden itsenäisiä kauppaedustajia koskevan lainsäädännön yhteensovittamisesta 18.12.1986 annetun neuvoston direktiivin 86/653/ETY 1 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei se, että henkilö, jolla on pysyvä valtuutus neuvotella tavaroiden myynnistä ja ostosta toisen henkilön puolesta tai neuvotella ja tehdä sopimuksia tällaisista liiketoimista tämän nimissä ja lukuun, harjoittaa toimintaansa kyseisen toisen henkilön toimitiloissa, ole esteenä sille, että häntä pidetään kyseisessä säännöksessä tarkoitettuna kauppaedustajana, jos kyseinen seikka ei estä häntä harjoittamasta toimintaansa itsenäisesti, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.**
- 2) **Direktiivin 86/653 1 artiklan 2 kohtaa on tulkittava siten, ettei se, että henkilö harjoittaa paitsi toimintaa, jossa neuvotellaan tavaroiden myynnistä ja ostosta toisen henkilön puolesta tai neuvotellaan ja tehdään sopimuksia tällaisista liiketoimista tämän nimissä ja lukuun, saman henkilön puolesta myös toisenlaista toimintaa, joka ei kuitenkaan ole toissijaista ensimmäisenä mainittuun toimintaan nähden, ole esteenä sille, että häntä voidaan pitää kyseisessä direktiivissä tarkoitettuna kauppaedustajana, jos kyseinen seikka ei estä häntä harjoittamasta ensin mainittua toimintaansa itsenäisesti, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava.**

Allekirjoitukset